Пише: Џорџ Фридман
петак, 07 август 2015 09:32

(Стратфор)

У мојој књизи *Мрежно преуређење света* истакао сам да су четири главна подручја европског и азијског копна у кризи - Европа, Русија, Средњи исток (од Леванта до Ирана) и Кина. Свака криза је другачија, свака је у различитом стадијуму развоја. Све скупа кризе прете да дестабилишу евроазијску копнену масу, источну хемисферу и потенцијално генеришу глобалну кризу. Оне не морају да се споје у једну кризу да би постале опасне. Четири симултане кризе у центру геополитичке гравитације човечанства биле би дестабилишуће по себи. Међутим, ако почну да се спајају и интерагују, ризици ће се мултиплицирати. Обуздати сваку појединачну кризу био би обесхрабрујући задатак. Управљање кризама које се преклапају ће довести до крајњих тачака оперативности и даље.

Ове четири кризе већ су у интеракцији до одређеног степена. Криза Европске уније преклапа се са паралелним проблемом украјинских и европских односа са Русијом. Криза на Средњем истоку преклапа се са забринутошћу Европе око бриге у вези са имиграцијом, као и балансирање односа са европском муслиманском заједницом. Руси су умешани у Сирији и чини се да су одиграли значајну улогу у недавним преговорима са Ираном. Као додатак постоји потенцијално преклапање Чеченије и Дагестана. Руси и Кинези напредују у разговорима о војној и економској сарадњи. Ниједна од ових интеракција не прети да сруши регионалне границе. Заиста, ниједна није претерано озбиљна. Нити је нека врста интеррегионалне кризе незамислива.

Смештена у центру ових кризних зона, налази се земља која је до пре коју годину одржавала политику која није укључивала проблеме са својим суседима. Данас, међутим, читава периферија Турске је у пламену. Борбе се воде у Сирији и у Ираку на југу, у Украјини на северу и ситуација је под високом тензијом на Црном мору. На западу Грчка је у дубокој кризи (заједно са ЕУ), а Грчка је историјски антагонистички настројена према Турској. Медитеран се смирио, али кипарска ситуација није у потпуности решена, а тензије са Израелом су гурнуте под тепих, али нису нестале. Свуда где Турска погледа, постоји проблем. Значајно је да Турска дотиче три региона Евроазије - Европу, Средњи исток и бивши Совјетски Савез.

У прошлости истакао сам две ствари. Прва је да је Турска регионална сила у настајању која ће коначно бити локално највећа сила. Друга је да је то регион који је од опадања и пада Отоманског царства у првој четвртини 20 века био стабилан захваљујући страним силама. Одлука Сједињених Држава да преузму секундарну улогу након дестабилизације која је почела 2003 инвазијом на Ирак оставила је вакуум, који ће Турска на крају бити приморана да попуни. Али Турска није спремна да попуни тај вакуум. То је створило ситуацију да је у току балансирање моћи, нарочито између Турске, Ирана и Саудијске Арабије.

Непосредна опасност

Пише: Џорџ Фридман
петак, 07 август 2015 09:32

Криза са највише насиља и она која је најнепосреднија за Анкару је област која се протеже од Медитерана до Ирана и од Турске до Јемена. Главни проблем за Турску је да су Сирија и Ирак постали гранична ратишта са различитим снагама, укључујући суните, шиите и курдске елементе. Ове битке се одвијају у котлу формираном од стране четири регионалне силе: Ирана, Саудијске Арабије, Израела и Турске. Овај квартет је логички настао сакаћењем простора између њих.

Свака велика сила има различите стратешке интересе. Примарни интерес Ирана је преживљавање естаблишмента и осигурање да агресивни сунити не дођу до власти у Ираку, чиме би се поновила ситуација у којој се Техеран суочио са Садамом Хусеином. Иранска стратегија је да подржава антисунитске снаге у региону. Ова подршка се огледа од побољшавања позиција Хезболаха у Сирији, подршке мањинском алавитском естаблишменту који, тренутно, води Башар Асад и асистирања ирачкој армији коју саму контролишу шиити и ирачке шиитске милиције. САД сматрају да Иран подржава америчке интересе у овом тренутку, с обзиром на то да обе земље имају за непријатеља "Исламску државу" и Техеран је важан када је у питању обуздавање милитантних група. Реалност на земљи учинила је ово питање најважнијим проблемом између Ирана и САД, које уоквирује недавни споразум о нуклеарном оружју.

Саудијска Арабија види Иран као свог примарног непријатеља. Ријад такође види Исламску државу као претњу, али се у исто време плаши да би Ирак и Сирија којима доминира Иран могли представљати егзистенцијалну претњу кући Сауд. Саудијци разматрају догађаје у Јемену из сличне перспективе. Такође, у овом контексту, Ријад предвиђа заједнички интерес са Израелом у сузбијању иранских милитантних савезника, исто као и "Исламску државу". Кога тачно Саудијци подржавају у Сирији и Ираку је

донекле нејасно, али краљевство нема избора него да игра тактичку и опортунистичку игру.

Израелци су у сличној позицији према Саудијцима. Они се противе Иранцима, али њихова главна брига је да осигурају да Хашемити у Јордану не изгубе контролу над земљом, отварајући врата "Исламској држави" да стигне до реке Јордан. Јордан се у овом тренутку чини стабилним и Израелци и Саудијци виде ово као главну тачку њихове сарадње. У међувремену, Израел игра игру „чекај и посматрај“ са Сиријом. Асад није пријатељ са Израелцима, али слаб Асад је бољи него чврста владавина "Исламске државе". [1]

Тренутно стање у Сирији одговара Израелу због тога што грађански рат ограничава непосредне претње. Али конфликт је сам по себи ван контроле и ризик је да ће неко победити. Израел мора да фаворизује Асада [2] и то га доводи до извесног степена слагања са Ираном, чак и ако Израел ради са сунитским играчима као што је Саудијска Арабија у сузбијању иранских милитантних савезника.
[3]
Прегршт иронија.

У овом контексту Турци су одбили да се јасно обавежу б[illegible] с традиционалним савезницима на Западу или новим потенцијалним савезницима који се тек појављују. Ово је делимично због тога што ничија обавезивања, осим иранск[illegible] јасна и непобитна, а делимично због тога што Турци не морају да се обаве[illegible] ако [illegible]ле. Они су велики противници Асадовом режиму у Сирији и логика захте[illegible] "Исламску државу", која је такође противник сиријском режиму.

Као што сам рекао раније, постоје бескрајне гласине у региону да Турци фаворизују и помажу "Исламску државу". Ове гласине су се разбиле јер је Турска обрушила своју војску на "Исламску државу" значајном граничном активношћу и широким нападима из ваздуха. [4] Турци знају да милитанти, без обзира на то какав конфротацијски однос могао бити, могу да се трансформишу од примарно арапске платформе до претње по Турску. Неки кажу да Турци виде "Исламску државу" као оправдање за интервенцију у Сирији. Слабост овог аргумента је та да је било мноштва оправдања које је Анкара одбила чак и ако њена позиција према "Исламској држави" постаје агресивнија.

Ово показује турске сложене односе са Сједињеним Државама још увек формално њеног главног савезника. Турци су одбили да 2003. дозволе снагама САД да изврше инвазију Ирака из Турске. Од тада односи са Сједињеним Државама су комплексни и проблематични. Турци су тражили америчку помоћ у свргавању Асада као услов за широку кооперацију у Сирији. Вашингтон, забринут због владавине Исламске државе у Сирији и са мало убеђења у неисламску државу као дугорочну алтернативу, одбио је ово да прихвати. Стога, док Турци дозвољавају коришћење НАТО ваздушне базе Инџирлик за операције против "Исламске државе", они се још увек нису јавно обавезали. Нити су у јасној кооперацији са сунитском Саудијском Арабијом.

Пише: Џорџ Фридман
петак, 07 август 2015 09:32

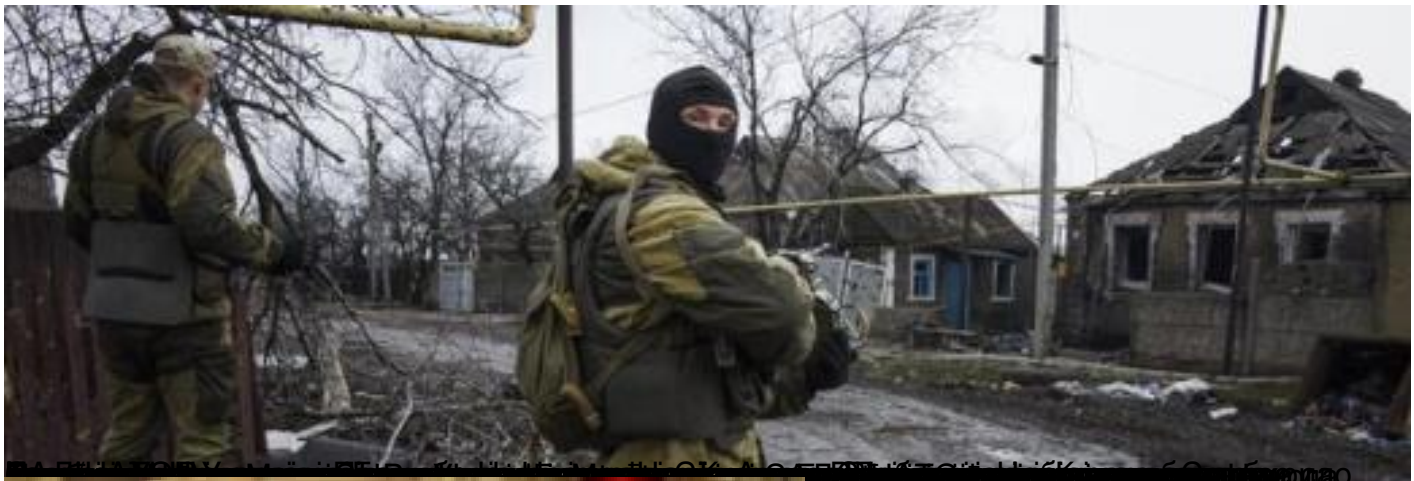

[8] [redacted]